

ที่ สก ๐๐๑๙/ว ๑๗๒๐

ศาลากลางจังหวัดสระแก้ว
ถนนสุวรรณศร สก ๒๗๐๐๐

๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล”
เรียน นายอำเภอ ทุกอำเภอ (ยกเว้นอำเภอโคกสูง)

อ้างถึง ๑. หนังสือจังหวัดสระแก้ว ที่ สก ๐๐๑๙/ว ๒๕๒๒ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๕
๒. หนังสือจังหวัดสระแก้ว ที่ สก ๐๐๑๙/ว ๔๔๙๗ ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แนวทางการดำเนินงานการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” จำนวน ๑ ชุด
๒. เกณฑ์การประเมินศักยภาพพื้นที่ต้นแบบฯ จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบรายงานการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบฯ จำนวน ๑ ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง จังหวัดสระแก้วได้แจ้งแนวทางการดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” เพื่อให้การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องและเห็นผลเป็นรูปธรรม เป็นศูนย์เรียนรู้หรือแหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิต มีศักยภาพและความสามารถในการส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี ด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักทฤษฎีใหม่สู่การปฏิบัติเพื่อการพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

ในการนี้ เพื่อให้การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” ขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและเห็นผลเป็นรูปธรรม เป็นศูนย์เรียนรู้พร้อมแหล่งเรียนรู้ที่มีศักยภาพและความสามารถในการส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชน เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี ด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักทฤษฎีใหม่สู่การปฏิบัติ เพื่อการพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน จึงเห็นควรให้อำเภอมอบหมายสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอดำเนินการ ดังนี้

๑. ขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบ “โคก หนอง นา โมเดล” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับตำบลและระดับครัวเรือน ให้สอดคล้องตามกรอบความคิด “ก้าวต่อไป โคก หนอง นา พัฒนาชุมชน” และแนวทางการดำเนินการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๘ (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑) โดยใช้เกณฑ์การประเมินศักยภาพพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” เป็นเครื่องมือ (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๒) โดยให้มีการกำกับ ติดตาม และให้สนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้พื้นที่เป้าหมายสามารถเป็นศูนย์เรียนรู้หรือแหล่งเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ภายในระยะเวลาที่กำหนด

๒. ประเมินศักยภาพ...

๒. ประเมินศักยภาพพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบ “โคก หนอง นา โมเดล” ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับตำบลและระดับครัวเรือน จำนวน ๑ ครั้ง โดยให้ดำเนินการประเมินฯ ในเดือนกันยายน ๒๕๖๖ และรายงานผลให้จังหวัดทราบ ภายในวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๖

๓. ถอดบทเรียนความสำเร็จการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตฯ ตามข้อ ๑ พร้อมยกตัวอย่างพื้นที่ต้นแบบที่มีผลการดำเนินงานที่โดดเด่น โดยจัดทำในรูปแบบเอกสาร จำนวน ๑ เล่ม ส่งให้จังหวัดภายในวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๖

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุชาติ ภัคพาณิชย์)
พัฒนาการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดสระแก้ว

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด
กลุ่มงานส่งเสริมการพัฒนาชุมชน
โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๓๗๕๒-๕๐๕๗-๘

เศรษฐกิจฐานรากมั่นคง ชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน
ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Change for Good

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

ก้าวต่อไป “โลก หนอง นา พัฒนาชุมชน”

แนวคิด หลักการ

- ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง • ทฤษฎีใหม่ • บัณฑิต ๔ ขันสู่ความพอเพียง
- ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี • (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓
- BCG Model • ปังจ้อยเชื่อมโยง ๕ มิติ UN • พลัง ๗ ภาคี (บวร/บรม/กรบ) • ตลาดนำการผลิต

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

ศูนย์เรียนรู้ โลก หนอง นา
ที่มีคุณภาพและมีชีวิต
ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี
ด้วยวิถีพอเพียง

ประเมินพื้นที่ จัตระดับ และวางแผนการพัฒนา ระดับ A ต้นแบบศูนย์เรียนรู้ ระดับ B เสริมสร้างสู่ต้นแบบ ระดับ C ปรับตัวสู่การพัฒนา

Model

โคกหนองนา โมเดล
สระแก้ว 2565- 2568

โครงการพัฒนาพื้นที่

ต้นแบบการพัฒนา

คุณภาพชีวิตตาม

หลักทฤษฎีใหม่

ประยุกต์สู่

“โคก หนอง นา โมเดล”

พื้นที่ต้นแบบ 61 แปลง (8 อำเภอ)

HLM 1ไร่ 3แปลง,

HLM 3ไร่ 55แปลง

CLM 15 ไร่ 3 แปลง

ประเมินศักยภาพ (รอบ 2 เดือน ก.ย. 2565)

ระดับ A : 43 แปลง (70%)

ระดับ B : 18 แปลง (30%)

ระดับ C : - แปลง

เป้าหมาย

1. พื้นที่ HLM และ CLM เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิต ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในครัวเรือน

และมีการทำแผนกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดย

- HLM มีงานการเรียนรู้ร่วมกับทางทฤษฎีใหม่อย่างน้อย 3 องค์ประกอบ ๆ ละ 1 งาน

รวมอย่างน้อย 3 งานเรียนรู้

- CLM มีครบถ้วน 4 องค์ประกอบ (ด้านคน, น้ำ, ดิน, ป่า) รวมอย่างน้อย 9 งานเรียนรู้

2. พื้นที่ CLM สร้างงานที่ได้ไม่จนไม่ชุมชน พัฒนาสู่วิสาหกิจชุมชน/OTOP และขยายผลสร้างเครือข่ายเรียนรู้

3. พื้นที่ CLM มีการจัดการ ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และกระจายดูแล ป่าอนุรักษ์อนุรักษ์ ตามแนวทางที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนด

กระบวนการ

1. เตรียมการ

- ทบหาวัน/เวลาดำเนินการ
- คณะกรรมการ, คณะทำงาน, เครือข่าย
- แนวทางการปรับเปลี่ยนการพัฒนาพื้นที่
- รูปแบบการรายงานกิจกรรมในพื้นที่ต้นแบบ

2. จัดทำแผนการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ SP

- 1) สร้างพัฒนาฐานเรียนรู้โดยใช้, แรงงานจิตอาสา + ภาคีการพัฒนา
- 2) พัฒนาศักยภาพเกษตรกรทำ และเครือข่ายอาสาสมัคร
- 3) ทบหาแนวการจัดทำพื้นที่ พท. CLM 4) แปลง / พัฒนาผลิตภัณฑ์ / ตลาด
- 5) ส่งเสริมกิจกรรมเรียนรู้ต่อเนื่อง "หลักบวร" 6) จัดแสดงผลงานโคกหนองนา

3. ขับเคลื่อนการพัฒนา SP

- ตามแผนการพัฒนาที่พัฒนาพื้นที่ต้นแบบ
- บูรณาการการทำงานกับกลไก/ภาคีเครือข่าย

4. กำกับ ติดตามสนับสนุน

- ราชานมผล
- การดำเนินงานตามแนวทาง
- การบริหารจัดการภาครัฐ CLM
- การรายงานผลของอำเภอ/จังหวัด

5. สรุปผล

- กอดบทเรียน/
- จัดการความรู้

5P เพื่อความยั่งยืน

1. Place พัฒนาพื้นที่ต้นแบบ

- 61 แปลง : ซ่อม สร้าง เสริม
- ผ่านกระบวนการ "เอมโอสัมคัก"
- ประสานจิตอาสาฯ ในการสร้างและ
- พัฒนาฐานเรียนรู้
- ปักเสา 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง
- ฝัง 5 ระดับ
- ฐานเรียนรู้ HLM 58 แปลง
- ฐานเรียนรู้ CLM 3 แปลง
- ถนน/เส้นทางเดิน - ศาลาพักผ่อน
- ปลูก

พัฒนาการและเครือข่าย

- 7 ภาคีการพัฒนา / "บวร"
- (ภาครัฐ, วิชาการ, ศาสนา, ประชาสังคม, ประชาชน, เอกชน, สื่อมวลชน)
- สหประชากรมุ่งหรือเครือข่าย 5 ส่วนร่วม
- 21 อบจ. -- 21 รัต
- 21 สถานีศึกษา - 21 คอช.ต.
- 21 ศูนย์ผู้นำจิตอาสาพัฒนาชุมชน
- 9 เครือข่าย OTOP ระดับ จังหวัด/อำเภอ
- เครือข่ายโคกหนองนาสาธารณะ
- สื่อมวลชนประชาสังคม
- เครือข่ายสุขภาพ - เครือข่ายกองทุนชุมชน
- ผู้-ชุมชน

3. Product

พัฒนาผลิตภัณฑ์/ผลิตภัณฑ์

- ผลผลิตปลอดภัย
- สร้างเกษตรกรปลอดภัยเกษตรกร
- ดีทาง
- สร้างกระแส "โคก หนอง นา
- อาหารเพื่อสุขภาพ เสริมสร้าง
- วิถีสุขภาพ
- แปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์
- HLM มี 1 ผลิตภัณฑ์
- CLM มี 1 ผลิตภัณฑ์ OTOP
- อนุรักษ์ + สร้างมูลค่าเพิ่มให้อาหารพื้นถิ่น
- สร้างผลิตภัณฑ์ หรือบริการที่เพิ่มผลิตภัณฑ์ และการตลาด

4. Promotion

ส่งเสริมการตลาด

- ระดับชุมชน, จังหวัด, ประเทศ
- ฐานคำชุมชนตลาดชุมชน/ตำบล
- 120 แห่ง
- ตลาดนัดคนไทยยิ้มได้ระดับอำเภอ/
- จังหวัด 20 แห่ง
- บริษัทประชารัฐรักสามัคคี
- ตลาดนัด โลก หนอง นา
- ตลาดออนไลน์ Line, Facebook,
- [https://seekaeo.cdd-gdo.tn/](https://seekaeo.cdd-gdo.tn)
- www.dtopoday.com

5. Pass on Perfect

เผยแพร่/ขยายผล

- กอดบทเรียน เผยแพร่ ขยายผล
- Best Practice 8 เรื่อง (อำเภอละ
- 1 เรื่อง) + แผนพรผู้สาธารณะของทาง
- ต่าง เช่น เสวนา, สื่อ Social
- ขยายผลสู่กลุ่มครัวเรือนต้นแบบ
- เช่น ชุดปรับ พท.งบต้นตัว, การสร้าง
- สัมมาชีพ, สนับสนุนกิจกรรมกองทุน
- พัฒนาภาษาสตรี ขยายผลสู่
- ครัวเรือน
- ผู้เข้าศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 61 แปลง

แนวทางการดำเนินงาน
การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล”
(ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๘)

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” เป็นศูนย์เรียนรู้หรือแหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิต และมีขีดความสามารถในการส่งเสริม การเรียนรู้ของประชาชนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเป็นรูปธรรม
๒. เพื่อส่งเสริมการเชื่อมโยงเครือข่ายการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล”

แนวทาง/วิธีการ/ขั้นตอนการดำเนินงาน

การขับเคลื่อนการดำเนินงานการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๑. จัดตั้งกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” สู่การเป็นศูนย์เรียนรู้ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน ส่งเสริมสนับสนุน ให้คำปรึกษา แนะนำ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างเป็นรูปธรรม

แนวทางการดำเนินงาน : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/อำเภอ ดำเนินการดังนี้

- ๑) แสวงหาความร่วมมือการพัฒนาในประเด็นที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงาน การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๘) จาก ๗ ภาคส่วนในพื้นที่ ประกอบด้วย ภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคศาสนา ภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคสื่อมวลชน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนด้านการพัฒนาองค์ความรู้ การบริหารจัดการ การตลาด งบประมาณ และอื่น ๆ โดยให้พิจารณาจากบันทึกข้อตกลงความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง ร่วมด้วยเป็นลำดับแรก เช่น ๑) บันทึกข้อตกลงความร่วมมือบทบาทในการเกื้อหนุนระหว่างวัดและชุมชน ให้มีความสุขอย่างยั่งยืน ระหว่าง ฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม กระทรวงมหาดไทย และสถาบัน เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ๒) บันทึกความเข้าใจร่วมมือทางวิชาการ โครงการพัฒนาพื้นที่ ต้นแบบเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ โคก หนอง นา โมเดล ระหว่าง คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น กรมการพัฒนาชุมชน และสมาคมศิษย์เก่าวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ ๓) บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ระหว่าง กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย กับ มูลนิธิรักษาดินรักษาน้ำ (Earth Safe Foundation) ที่ทำขึ้นเพื่อประกาศเจตนารมณ์ในการร่วมมือเพื่อส่งเสริม การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านให้มีระบบเศรษฐกิจชุมชนมั่นคง และเพื่อพัฒนาครอบครัวพัฒนาให้สามารถผลิตพืชผลทางการเกษตรที่มีมาตรฐานในการเพาะปลูก

- ๒) แต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” สู่การเป็นศูนย์เรียนรู้ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับจังหวัด/อำเภอ ที่ประกอบด้วยภาคีการพัฒนาในพื้นที่ทั้ง ๗ ภาคส่วนและเหมาะสม

๒. ประเมินศักยภาพพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” เพื่อวิเคราะห์ความพร้อมและความสามารถในการเป็นศูนย์เรียนรู้ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางการดำเนินงาน : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอดำเนินการร่วมกับกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบฯ ระดับอำเภอ ดำเนินการดังนี้

๑) ประเมินศักยภาพพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” ตามแบบประเมินที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนด

๒) จัดระดับความพร้อมของพื้นที่ต้นแบบตามเกณฑ์การประเมิน (๓ ระดับ ได้แก่ ระดับ A : ต้นแบบศูนย์เรียนรู้ ระดับ B : เสริมสร้างสู่ต้นแบบ และ ระดับ C : ปรับตัวสู่การพัฒนา) วิเคราะห์ แยกแยะ ปัญหาและความต้องการเพื่อการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน หรือต่อยอดขยายผลการดำเนินงานเพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ที่มีคุณภาพและมีชีวิต

เครื่องมือ : เกณฑ์การประเมินศักยภาพพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” กรมการพัฒนาชุมชน

๓. วิเคราะห์และจัดทำแผนการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ต้นแบบฯ ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพปัญหา ความต้องการและความพร้อมของพื้นที่ เพื่อให้สามารถเป็นศูนย์การเรียนรู้หรือแหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิต มีคุณภาพ และขีดความสามารถในการส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนในชุมชนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีได้อย่างเป็นรูปธรรม และเป็นศูนย์เรียนรู้ต้นแบบด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีศักยภาพ และความสามารถขยายผลกาปฏิบัติสู่พื้นที่โดยรอบ โดยคำนึงถึงโอกาสในการต่อยอดขยายผลและความคุ้มค่า

แนวทางการดำเนินงาน : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอร่วมกับกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบฯ ระดับอำเภอ และเจ้าของแปลงพื้นที่เป้าหมาย ร่วมกันกำหนดแนวทางและจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนา ศักยภาพพื้นที่ต้นแบบฯ ที่สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการ และความพร้อมของพื้นที่ โดยนำผลการประเมิน ศักยภาพพื้นที่ต้นแบบฯ มาพิจารณาประกอบกับกลยุทธ์การพัฒนา ดังนี้

กลยุทธ์การพัฒนา

๑. การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ : Place ดำเนินการภายใต้ ๓ หลักการ ประกอบด้วย

ซ่อม หมายถึง การซ่อมแซม ปรับปรุง องค์กรประกอบทางกายภาพของพื้นที่ต้นแบบฯ ให้มีความสมบูรณ์ เป็นรูปเป็นร่างชัดเจน เหมาะสมกับการเป็นพื้นที่เรียนรู้ ได้แก่ โคก หนอง นา คลองไส้ไก่ คันทนา ทองคำ ด้วยวิธีการขุด แต่ง เติม โดยผ่านกิจกรรมการเอามือสามัคคี หรือตามความเหมาะสม

เสริม หมายถึง การเติมเต็มองค์ประกอบทางกายภาพให้พื้นที่ต้นแบบมีศักยภาพและความพร้อม เป็นแหล่งเรียนรู้ เช่น

- ▶ ความรู้และนวัตกรรมการใช้ประโยชน์ในพื้นที่อย่างคุ้มค่า เช่น การใช้พลังงานทดแทน
- ▶ ความร่มรื่น เช่น การแลกเปลี่ยนพันธุ์ไม้ สร้างความหลากหลาย
- ▶ กระบวนการถ่ายทอดความรู้ เช่น การสร้างสื่อเรียนรู้ การจัดการความรู้ที่สอดคล้อง

กับองค์ประกอบทางกายภาพของพื้นที่ต้นแบบ

สร้าง หมายถึง การจัดให้มีการพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน (ขนาดเล็ก) ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และสอดคล้องกับสภาพแปลงพื้นที่ต้นแบบ เช่น ถนน เส้นทางเดิน ป้ายบอกทาง/แหล่งเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ โรงเรือน จุดพักผ่อน หรืออื่น ๆ

๒. การพัฒนากลไกและเครือข่าย : People ประกอบด้วย

ครูพาทำ หมายถึง การสร้างและพัฒนาครูพาทำให้เป็นวิทยากรมืออาชีพด้านการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ดังนี้

- ๑) พัฒนาผู้เข้าร่วมโครงการให้เป็นครูพาทำ เป็นผู้รู้ (GURU) ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบตาม หลักทฤษฎีใหม่ รูปแบบ โคก หนอง นา ที่มีศักยภาพ และเป็นตัวอย่างของการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจนเป็นวิถี (Brand Ambassadors โคก หนอง นา พัฒนาชุมชน)
- ๒) ส่งเสริมการพัฒนาทักษะการถ่ายทอดและสร้างสื่อการเรียนรู้
- ๓) สร้างเครือข่ายที่วิทยากร ครูกระบวนการ ครูกิจกรรม ครูพาทำ
- ๔) ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมครูพาทำเป็นผู้นำจิตอาสาพัฒนาชุมชน

คลัสเตอร์ (Cluster) หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการรวมตัวกันของเจ้าของแปลงพื้นที่ต้นแบบที่ดำเนินกิจกรรมในลักษณะเดียวกันหรือเชื่อมโยง เพื่อให้เกิดการเกื้อหนุน ช่วยเหลือ เกื้อกูลและส่งเสริมกันและกัน ในลักษณะกลุ่มสนใจ กลุ่มกิจกรรม หรือกลุ่มที่มีปัญหาเฉพาะด้าน เช่น กลุ่มการผลิตทางการเกษตร อาทิ กลุ่มผู้ปลูกพืชสมุนไพร กลุ่มผู้ปลูกกล้วย กลุ่มผู้เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา หรือกลุ่มด้านการแปรรูป กลุ่มการตลาดหรือเครือข่ายครูพาทำที่มีความเชี่ยวชาญด้านเดียวกัน เป็นต้น

เยาวชน คน “โคก หนอง นา” (Start Up) หมายถึง การสร้างเยาวชนคนสายพันธุ์ใหม่สืบทอดแนวคิดและภูมิปัญญาการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ในรูปแบบ โคก หนอง นา โดยการ

- ๑). ค้นหาเยาวชน กลุ่มคนวัยรุ่น ที่มีความสนใจ ชื่นชอบและ/หรือเข้าใจการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักทฤษฎีใหม่ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต
- ๒) บ่มเพาะเยาวชน คน “โคก หนอง นา” เป็นผู้นำสายพันธุ์ใหม่ นำการเปลี่ยนแปลงและสืบทอด/สืบสานภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น
- ๓) สร้างเครือข่ายทีมเยาวชน คน “โคก หนอง นา” แลกเปลี่ยนเรียนรู้และต่อยอดขยายผล

๓. การพัฒนาผลผลิตและผลิตภัณฑ์ : Product ประกอบด้วย

ผลผลิตปลอดภัย หมายถึง การสร้างความมั่นคงทางอาหารเพื่อการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน โดยการ

- ▶ สร้างเกษตรปลอดภัย/เกษตรอินทรีย์
- ▶ สร้างกระแส “โคก หนอง นา แหล่งอาหารเพื่อสุขภาพ เสริมสร้างภูมิคุ้มกัน”

ออมและแบ่งปัน หมายถึง การเสริมสร้างความมั่นคงทางสังคมเพื่อการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน โดยการ

- ▶ ส่งเสริมธนาคารเมล็ดพันธุ์ ธนาคารผลผลิต
  - ▶ ส่งเสริมการออม หรือจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต การรณรงค์เพิ่มสมาชิก
- และเพิ่มเงินสงเคราะห์
- ▶ ส่งเสริมการแบ่งปันกันเอง/ครัวเรือนยากจน/กลุ่มเปราะบาง เช่น ผลผลิต เมล็ดพันธุ์

แปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ หมายถึง การเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจเพื่อการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน โดยการ

- ▶ ส่งเสริม ๑ พื้นที่ครัวเรือนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (HLM) ให้มี ๑ ผลผลิต สู้ตลาด
- ▶ ส่งเสริม ๑ พื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (CLM) ให้มี ๑ ผลิตภัณฑ์ OTOP
- ▶ ส่งเสริมการอนุรักษ์และสร้างมูลค่าเพิ่มให้อาหารพื้นถิ่น
- ▶ สร้างคลัสเตอร์ หรือเครือข่ายผลผลิต แปรรูป และการตลาด

๔. การส่งเสริมการตลาด : Promotion หมายถึง การส่งเสริมการตลาดและจัดจำหน่าย ผลผลิตและผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ต้นแบบและพื้นที่ใกล้เคียง ใน ๓ ระดับ ได้แก่

ระดับชุมชน ได้แก่ การส่งเสริมการตลาดในรูปแบบ ตลาดนัดชุมชน รถพุ่มพวง ตลาดในแปลง พื้นที่ต้นแบบ ร้านค้าชุมชน ร้านจำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ด ช่องทางค้าขายออนไลน์อย่างง่าย เช่น กลุ่มไลน์ขายของชุมชน ไรเดอร์ชุมชน และตลาดเชิงสร้างสรรค์เชื่อมโยงชุมชนท่องเที่ยว หรือวิถีชีวิตที่เป็นอัตลักษณ์ เป็นต้น

ระดับจังหวัด ได้แก่ การส่งเสริมการตลาดในรูปแบบตลาดนอกชุมชน เชื่อมโยง OTOP Trader บริษัท ประชากรูรักสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด/เครือข่าย OTOP ระดับจังหวัด ตลาดขายส่ง ผลผลิต “โคก หนอง นา” ตลาด ๔ ร หรือ “โคก หนอง นา” ออนไลน์ เป็นต้น

ระดับประเทศ ได้แก่ การส่งเสริมการตลาดในรูปแบบเชื่อมโยง OTOP Trader ประเทศไทย บริษัท ประชากรูรักสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด เครือข่าย OTOP ระดับภาค/ระดับประเทศ มูลนิธิรักษาดินรักษาน้ำ (Earth Safe Foundation) : มาตรฐานอินทรีย์วิถีไทย (Earth Safe Standard) ตลาดออนไลน์ และ E - commerce เป็นต้น

๕. ขยายผลและเผยแพร่ : Pass on Perfect หมายถึง การขยายผลการดำเนินงานและการเสริมสร้าง การรับรู้ให้เกิดผลเป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณะในวงกว้าง โดยการ

ถอดบทเรียน หมายถึง ดำเนินการค้นหา Best Practice ความสำเร็จของพื้นที่ต้นแบบ สังเคราะห์องค์ความรู้ด้วยกระบวนการถอดบทเรียนและเพื่อนำเผยแพร่สู่สาธารณะ

เผยแพร่ หมายถึง การนำองค์ความรู้ Best Practice เผยแพร่สู่สาธารณะด้วยช่องทางและ รูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสม ห็นสมัย น่าสนใจ เช่น เอกสาร การจัดเวทีเสวนา การจัดนิทรรศการ การจัดตลาดนัด ความรู้ หรือเว็บไซต์ หรือเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

ขยายผล หมายถึง พื้นที่ต้นแบบมีส่วนร่วมในการต่อยอดขยายผลกิจกรรมการพัฒนาอื่น เช่น การสร้างสัมมาชีพชุมชน สนับสนุนกิจกรรมสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี และขยายผลสู่ครัวเรือนหมู่บ้าน ที่ตั้งโดยรอบพื้นที่ต้นแบบ โดยดำเนินการร่วมกับเครือข่ายทีมครุพาทำในรูปแบบจิตอาสาพัฒนาชุมชน

๔. พัฒนาศักยภาพพื้นที่ต้นแบบฯ ตามแนวทางและแผนปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ต้นแบบ ที่กำหนด

แนวทางการดำเนินงาน : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอร่วมกับกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ ต้นแบบฯ ระดับอำเภอ และเจ้าของแปลงพื้นที่เป้าหมาย ดำเนินการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบฯ ตามแผนปฏิบัติการ ที่กำหนด โดยบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อการส่งเสริม สนับสนุน ขยายผลและต่อยอด ให้การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบเป้าหมายบรรลุวัตถุประสงค์

๕. กำกับ ติดตาม ให้คำปรึกษาแนะนำ และถอดบทเรียนความสำเร็จการพัฒนา ศักยภาพพื้นที่ต้นแบบฯ

แนวทางการดำเนินงาน : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/อำเภอ ร่วมกับกลไกขับเคลื่อนการพัฒนา พื้นที่ต้นแบบฯ ระดับอำเภอ/จังหวัด ดำเนินการดังนี้

๑) กำกับ ติดตาม สนับสนุน และให้คำปรึกษาแนะนำการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบฯ อย่างต่อเนื่องและเป็น ระยะ โดยดำเนินการได้ในรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม เช่น การลงพื้นที่ หรือจัดทำระบบรายงานออนไลน์

๒) ค้นหาและถอดบทเรียนความสำเร็จพื้นที่ต้นแบบที่สามารถเป็นศูนย์การเรียนรู้หรือแหล่งเรียนรู้ ที่มีชีวิต มีขีดความสามารถในการส่งเสริมการเรียนรู้ของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีได้อย่างเป็น รูปธรรม และเป็นศูนย์เรียนรู้ต้นแบบด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีศักยภาพและความสามารถในการขยายผลการปฏิบัติสู่พื้นที่โดยรอบ (Best Practice)

๓) เผยแพร่และยกย่องเชิดชูเกียรติ พื้นที่ต้นแบบที่มีผลการดำเนินงานดีเด่น (Best Practice)

๖. ประเมินผล สรุปและรายงานผลการดำเนินงานการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ต้นแบบ

แนวทางการดำเนินงาน :

๑) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/อำเภอ ร่วมกับกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบฯ ระดับอำเภอ/จังหวัด ประเมินผล สรุปและรายงานผลการดำเนินงานการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ต้นแบบฯ

๒) กรมการพัฒนาชุมชน (ส่วนกลาง) ประเมินความสำเร็จการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบฯ เพื่อประเมินผลการดำเนินงานและกำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบเพื่อก้าวสู่การเป็นศูนย์เรียนรู้ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามเป้าหมายที่กำหนดต่อไป

กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย

๑. ผู้เข้าร่วมโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” : พื้นที่ครัวเรือนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Household Lab Model for quality of life : HLM) ระดับครัวเรือน จำนวน ๕๘ คน

๒. ผู้เข้าร่วมโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” : พื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Community Lab Model for quality of life : CLM) ในระดับตำบล จำนวน ๓ คน

พื้นที่ดำเนินการ

หมายถึง พื้นที่สมัครและเข้าร่วมโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔ ประกอบด้วย

๑. พื้นที่ครัวเรือนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Household Lab Model for quality of life : HLM) ระดับครัวเรือน จำนวน ๕๘ แปลง

๒. พื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Community Lab Model for quality of life : CLM) ระดับตำบล จำนวน ๓ แปลง

หน่วยดำเนินการ

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ

ระยะเวลาดำเนินการ

๔ ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๘)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

มีศูนย์การเรียนรู้หรือแหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิต มีขีดความสามารถในการส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนในชุมชนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีได้อย่างเป็นรูปธรรม และเป็นศูนย์เรียนรู้ต้นแบบด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีศักยภาพและความสามารถในการขยายผลการปฏิบัติสู่พื้นที่โดยรอบ

ตัวชี้วัด

จำนวนศูนย์เรียนรู้ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีศักยภาพและความสามารถในการขยายผลการปฏิบัติสู่พื้นที่โดยรอบ ดังนี้

ปี	๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘
ร้อยละ	๓๐	๕๐	๗๐	๙๐

แนวทาง การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๘)

แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ จังหวัดสระแก้ว

ที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
๑	จัดตั้งกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” สู่การเป็นศูนย์เรียนรู้ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับต่าง ๆ	เม.ย. - พ.ค. ๒๕๖๕	สพจ./สพอ.
๒	ประเมินศักยภาพพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” * รายงานผลการประเมินฯ ส่งให้จังหวัด	๑ - ๒๐ พ.ค. ๒๕๖๕ ภายใน ๓๑ พ.ค. ๖๕	สพจ./สพอ. สพจ./สสข.
๓	วิเคราะห์และจัดทำแผนการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ต้นแบบที่สอดคล้องและเหมาะสมกับปัญหา ความต้องการ และความพร้อมของพื้นที่	พ.ค. - มิ.ย. ๒๕๖๕	สพอ.
๔	พัฒนาศักยภาพพื้นที่ต้นแบบ ตามแนวทางและแผนปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ต้นแบบ	มิ.ย. - ส.ค. ๒๕๖๕	สพอ.
๕	กำกับ ติดตาม ให้คำปรึกษา แนะนำ และถอดบทเรียนความสำเร็จการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ต้นแบบ	ก.ค. - ส.ค. ๒๕๖๕	สพจ./สพอ.
๖	ประเมินผล สรุปและรายงานผลการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพชีวิตต้นแบบ	ก.ย. ๒๕๖๕	ส่วนกลาง/สพจ./ สพอ.

แนวทาง การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๘)

เกณฑ์การประเมินศักยภาพ

พื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” กรมการพัฒนาชุมชน ฉบับปรับปรุง

ประกอบด้วย องค์ประกอบ ๕ ด้าน ๒๐ ตัวชี้วัด ๑๐๐ คะแนน

องค์ประกอบ	จำนวนตัวชี้วัด	คะแนน
ด้านที่ ๑ สถานที่ : Place	๖	๓๐
ด้านที่ ๒ วิทยากร : People	๕	๒๕
ด้านที่ ๓ ผลผลิตและผลิตภัณฑ์ : Product	๔	๒๐
ด้านที่ ๔ การตลาดและการประชาสัมพันธ์ : Promotion	๓	๑๕
ด้านที่ ๕ การบริหารจัดการ	๒	๑๐
รวม	๒๐	๑๐๐

หลักการประเมิน

พิจารณาจากสภาพพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” เชิงประจักษ์ และสอบถาม/สัมภาษณ์ เจ้าของแปลงและ/หรือผู้เกี่ยวข้อง โดยผู้ประเมินให้คะแนนในแต่ละข้อ เป็น ๓ ระดับ คือ ๐ คะแนน ๓ คะแนน และ ๕ คะแนน (ต้องเป็นคะแนนจำนวนเต็ม)

การลงคะแนน

ผู้ประเมินจะต้องประชุมพิจารณาให้คะแนนแต่ละข้อ โดยมีมติร่วมกันเป็นเอกฉันท์ หากมีความเห็นไม่ตรงกัน ให้ยึดเสียงส่วนใหญ่

ผู้ประเมิน หมายถึง เจ้าของแปลงพื้นที่ต้นแบบฯ และคณะทำงานกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” ในพื้นที่ (อำเภอ/ตำบล) ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นทีมประเมิน

การคิดคะแนน

นำคะแนนในแต่ละข้อมารวมกัน

การผ่านเกณฑ์ประเมิน

พื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” ที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน คือ พื้นที่ต้นแบบฯ ที่ได้คะแนนรวม ร้อยละ ๖๐ ขึ้นไป โดยมีระดับผ่านเกณฑ์ ๓ ระดับ ดังนี้

ระดับ A ต้นแบบศูนย์เรียนรู้	ค่าคะแนน	๘๑ - ๑๐๐ คะแนน
ระดับ B สร้างเสริมสู่ต้นแบบ	ค่าคะแนน	๖๑ - ๘๐ คะแนน
ระดับ C ปรับตัวสู่การพัฒนา	ค่าคะแนน	น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๖๐ คะแนน

เกณฑ์การประเมินศักยภาพ
พื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” กรมการพัฒนาชุมชน
(ฉบับปรับปรุง)

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นที่ต้นแบบฯ

๑. ประเภทพื้นที่
- พื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Community Lab Model for Quality of Life : CLM) ระดับตำบล
- พื้นที่ครัวเรือนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Household Lab Model for Quality of Life : HLM) ระดับครัวเรือน
๒. ชื่อ - สกุล เจ้าของแปลง ..... อำเภอ ..... จังหวัด ..... บ้านเลขที่ ..... หมู่ที่ ..... หมู่บ้าน .....
- ตำบล ..... อำเภอ ..... จังหวัด ..... โทรศัพท์ติดต่อ .....
๓. วัน/เดือน/ปี ที่ประเมิน ..... คะแนนที่ได้ ..... โทรศัพท์ติดต่อ ..... ระดับการประเมินที่ได้ .....

ส่วนที่ ๒ เกณฑ์การประเมิน

ประกอบด้วย องค์ประกอบ ๕ ด้าน ๒๐ ตัวชี้วัด ๑๐๐ คะแนน

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	ค่า	คะแนน	บันทึกข้อสังเกตที่พบจากการประเมิน
ด้านที่ ๑ สถานที : Peace (๓๐ คะแนน)	๑. พื้นที่ “โคก” ที่มีการปลูกป่า ๓ อย่าง ให้ประโยชน์ ๔ อย่าง ปลูกไม้ ๕ ระดับ และการทำตางหลักกิจกรรมรรมชาติ เกณฑ์การพิจารณาและให้คะแนน ○ คะแนน = ไม่มีพื้นที่ “โคก” ๓ คะแนน = มีพื้นที่ “โคก” ที่มีการปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง ปลูกไม้ ๕ ระดับ และทำตามหลักกิจกรรมรรมชาติ แต่ยังไม่ครบถ้วน หรือยังไม่สามารถแสดงให้เห็นผลได้อย่างชัดเจน ต้องหรือควรมีการปรับปรุง ซ่อมแซมเสริมหรือเพิ่มเติม ให้มีสภาพที่เหมาะสม ๕ คะแนน = มีพื้นที่ “โคก” ที่ป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง มีไม้ ๕ ระดับ และทำตามหลักกิจกรรมรรมชาติ ในสภาพสมบูรณ์ เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และเอื้อต่อการเรียนรู้	๕		ให้ผู้ประเมินระบุสิ่งที่พบเห็นจากสภาพพื้นที่ โดยรายละเอียดเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ และจัดทำแผนการศักยภาพพื้นที่ต้นแบบฯ และ/หรือ แผนภาพถ่าย

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	ค่าคะแนน	คะแนนที่ได้	บันทึกข้อสังเกตที่พบจากการประเมิน
	<p>๒. พื้นที่ “หนอง” ที่สามารถเก็บน้ำเพียงพอต่อการใช้ตลอดปี มีการเลี้ยงสัตว์น้ำ มีคลองไส้ไก่ และหลุมขมนครก</p> <p>เกณฑ์การพิจารณาและให้คะแนน</p> <p>○ คะแนน = ไม่มีพื้นที่ “หนอง”</p> <p>๓ คะแนน = มีพื้นที่ “หนอง” ที่สามารถในการเก็บน้ำได้น้อย/ชั่วคราว หรือไม่สามารถเก็บน้ำได้ สภาพคลองไส้ไก่ หลุมขมนครก ไม่สมบูรณ์หรืออยู่ในสภาพที่เกิดประโยชน์ หรือไม่มี ต้องหรือควรปรับปรุง ซ่อมแซม เสริมหรือเพิ่มเติม ให้มีสภาพที่เหมาะสม</p> <p>๕ คะแนน = มีพื้นที่ “หนอง” ที่สามารถเก็บน้ำเพียงพอต่อการใช้ตลอดปี มีการเลี้ยงสัตว์น้ำ มีคลองไส้ไก่ และหลุมขมนครก ในสภาพสมบูรณ์ เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และเอื้อต่อการเรียนรู้</p>	๕		
	<p>๓. พื้นที่ “นา” มีการปลูกข้าว มีการใช้ประโยชน์หลังเก็บเกี่ยว (ปลูกพืช) และมีการสร้างคันนาทองคำ</p> <p>เกณฑ์การพิจารณาและให้คะแนน</p> <p>○ คะแนน = ไม่มีพื้นที่ “นา”</p> <p>๓ คะแนน = มีพื้นที่ “นา” แต่ไม่มีการปลูกข้าว หรือมีการปลูกข้าวแต่ไม่มีการใช้ประโยชน์หลังเก็บเกี่ยว (ปลูกพืช) และมีการสร้างคันนาทองคำแต่ไม่เหมาะสมหรือไม่ หรือเสียหายจากเหตุต่าง ๆ ต้องหรือควรปรับปรุง ซ่อมแซม เสริมหรือเพิ่มเติม ให้มีสภาพที่เหมาะสม</p> <p>๕ คะแนน = มีพื้นที่ “นา” ที่มีการปลูกข้าวและมีการใช้ประโยชน์หลังเก็บเกี่ยว (ปลูกพืช) และมีการสร้างคันนาทองคำ ในสภาพสมบูรณ์ เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และเอื้อต่อการเรียนรู้</p>	๕		
	<p>๔. พื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Community Lab Model for Quality of Life : CLM) ระดับตำบล และพื้นที่ครัวเรือนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Household Lab Model for Quality of Life : HLM) ระดับครัวเรือน เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ตามที่กำหนดในแต่ละพื้นที่ สามารถ</p>	๕		

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	ค่าคะแนน	คะแนนที่ได้	บันทึกข้อสังเกตที่พบจากการประเมิน
	<p>เสริมสร้างการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และพร้อมให้บริการเรียนรู้ ทั้งผู้ถ่ายทอด สื่อการเรียนรู้ และวัสดุสื่อดิจิต และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>เกณฑ์การพิจารณาและให้คะแนน</p> <p>○ คะแนน = พื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบฯ (CLM) ไม่มีฐานเรียนรู้ (๙ ฐาน) และพื้นที่ครัวเรือนต้นแบบฯ (HLM) ไม่มีจุดเรียนรู้ตามหลักกิจกรรมธรรมชาติในพื้นที่</p> <p>๓ คะแนน = พื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบฯ (CLM) มีฐานเรียนรู้ แต่ไม่มีความพร้อมในการเสริมสร้างการเรียนรู้ หรือมีฐานเรียนรู้ ไม่ครบ ๙ ฐาน และพื้นที่ครัวเรือนต้นแบบฯ (HLM) มีจุดเรียนรู้ แต่ไม่มีความพร้อมในการเสริมสร้างการเรียนรู้ ต้องหรือควรปรับปรุง ซ่อมแซม เสริมหรือเพิ่มเติม ให้สามารถให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>๕ คะแนน = พื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบฯ (CLM) และพื้นที่ครัวเรือนต้นแบบฯ (HLM) มีความสามารถในการเสริมสร้างการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ และพร้อมให้บริการเรียนรู้ ทั้งผู้ถ่ายทอด สื่อการเรียนรู้ และวัสดุสื่อดิจิต และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๕. มีการนำความรู้ใหม่ เทคโนโลยี หรือนวัตกรรม มาใช้ในการพัฒนาพื้นที่</p> <p>เกณฑ์การพิจารณาและให้คะแนน</p> <p>○ คะแนน = ไม่มีการนำความรู้ใหม่ เทคโนโลยี หรือนวัตกรรม มาใช้ในการพัฒนาพื้นที่</p> <p>๓ คะแนน = มีการนำความรู้ใหม่ เทคโนโลยี หรือนวัตกรรม เช่น ระบบ IT การใช้พลังงานทดแทนมา หรืออื่น ๆ มาใช้ในการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดบ้าง หรือบางส่วน โดยสามารถเสริมสร้างหรือเพิ่มเติมได้อีก</p> <p>๕ คะแนน = มีการนำความรู้ใหม่ เทคโนโลยี หรือนวัตกรรม เช่น ระบบ IT การใช้พลังงานทดแทนมา หรืออื่น ๆ มาใช้ในการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด นำไปสู่การเสริมสร้างการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และชัดเจน</p>	๕		

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	ค่าคะแนน	คะแนนที่ได้	บันทึกข้อสังเกตที่พบจากการประเมิน
<p>ด้านที่ ๒ วิทยากร : People (๒๕ คะแนน)</p>	<p>๖. มีการจัดระเบียบสถานภาพแวดล้อมศูนย์เรียนรู้ ภูมิทัศน์ ป้ายชื่อศูนย์เรียนรู้ ป้ายฐานเรียนรู้/จุดเรียนรู้ ป้ายบอกทาง และเส้นทางเดินที่ น่าสนใจและเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้</p> <p>เกณฑ์การพิจารณาและให้คะแนน</p> <p>○ คะแนน = ไม่มีการจัดระเบียบสถานภาพแวดล้อมศูนย์เรียนรู้ ภูมิทัศน์ ป้ายชื่อศูนย์เรียนรู้ ป้ายฐานเรียนรู้/จุดเรียนรู้ ป้ายบอกทาง และเส้นทางเดิน</p> <p>๓ คะแนน = มีการจัดระเบียบสถานภาพแวดล้อมศูนย์เรียนรู้ ภูมิทัศน์ ป้ายชื่อศูนย์เรียนรู้ ป้ายฐานเรียนรู้/จุดเรียนรู้ ป้ายบอกทาง และเส้นทางเดิน ต้องหรือควรปรับปรุง ช่องแคบ เพื่อให้มีสภาพสมบูรณ์ และพร้อมให้บริการ</p> <p>๕ คะแนน = มีการจัดระเบียบสถานภาพแวดล้อมศูนย์เรียนรู้ ภูมิทัศน์ ป้ายชื่อศูนย์เรียนรู้ ป้ายฐานเรียนรู้/จุดเรียนรู้ ป้ายบอกทาง และเส้นทางเดินที่อยู่ในสภาพสมบูรณ์ และพร้อมให้บริการ</p>	๕		
	<p>๑. มีครูพาทำ หรือวิทยากรประจำฐานเรียนรู้/จุดเรียนรู้ ในพื้นที่ต้นแบบฯ</p> <p>เกณฑ์การพิจารณาและให้คะแนน</p> <p>○ คะแนน = ไม่มีครูพาทำ หรือวิทยากรประจำฐานเรียนรู้/จุดเรียนรู้ในพื้นที่ต้นแบบฯ</p> <p>๓ คะแนน = มีครูพาทำ หรือวิทยากรประจำฐานเรียนรู้/จุดเรียนรู้ ไม่ครบทุกฐานเรียนรู้/จุดเรียนรู้</p> <p>๕ คะแนน = มีครูพาทำ หรือวิทยากรประจำฐานเรียนรู้/จุดเรียนรู้ ในพื้นที่ต้นแบบฯ และพร้อมให้บริการ</p>	๕		
	<p>๒. ครูพาทำ หรือวิทยากรประจำฐานเรียนรู้/จุดเรียนรู้ ในพื้นที่ต้นแบบฯ มีองค์ความรู้ มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และจัดการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบ พร้อมให้บริการอย่างมืออาชีพ</p> <p>เกณฑ์การพิจารณาและให้คะแนน</p> <p>○ คะแนน = ครูพาทำ หรือวิทยากรประจำฐานเรียนรู้/จุดเรียนรู้ ในพื้นที่ต้นแบบฯ ไม่มีองค์ความรู้และความสามารถในการถ่ายทอดความรู้</p>	๕		

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	ค่า คะแนน	คะแนน ที่ได้	บันทึกข้อสังเกตที่พบจากการประเมิน
<p>๓ คะแนน = ครูพาทำ หรือวิทยากรประจำฐานเรียนรู้/จุดเรียนรู้ ในพื้นที่ ต้นแบบฯ มีองค์ความรู้ และมีความสามารถในการถ่ายทอดบ้าง ต้องหรือควร ได้รับการพัฒนาเพิ่มทักษะการถ่ายทอดและการจัดการเรียนรู้</p> <p>๕ คะแนน = ครูพาทำ หรือวิทยากรประจำฐานเรียนรู้/จุดเรียนรู้ ในพื้นที่ ต้นแบบฯ มีองค์ความรู้ มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ และจัดการ เรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบ</p>	<p>๓. ครูพาทำ หรือวิทยากรประจำฐานเรียนรู้/จุดเรียนรู้ ในพื้นที่ต้นแบบฯ สามารถจัดทำสื่อประกอบการถ่ายทอด และแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสม</p> <p>เกณฑ์การพิจารณาและให้คะแนน</p> <p>○ คะแนน = ครูพาทำ หรือวิทยากรประจำฐานเรียนรู้/จุดเรียนรู้ ในพื้นที่ ต้นแบบฯ ไม่มีความสามารถจัดทำสื่อประกอบการถ่ายทอด และแผนการเรียนรู้ ที่เหมาะสม</p> <p>๓ คะแนน = ครูพาทำ หรือวิทยากรประจำฐานเรียนรู้/จุดเรียนรู้ ในพื้นที่ ต้นแบบฯ สามารถจัดทำสื่อประกอบการถ่ายทอด และแผนการเรียนรู้ได้น้อย หรือได้บ้าง ต้องหรือควรได้รับการพัฒนา</p> <p>๕ คะแนน = ครูพาทำ หรือวิทยากรประจำฐานเรียนรู้/จุดเรียนรู้ ในพื้นที่ ต้นแบบฯ สามารถจัดทำสื่อประกอบการถ่ายทอด และจัดทำแผนการเรียนรู้ ได้อย่างเหมาะสม</p>	๕		
<p>๔. ฐานการเรียนรู้/จุดเรียนรู้ ในพื้นที่ต้นแบบฯ มีสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและ สร้างเสริมการเรียนรู้ได้จริงและเหมาะสม</p> <p>เกณฑ์การพิจารณาและให้คะแนน</p> <p>○ คะแนน = ฐานการเรียนรู้/จุดเรียนรู้ ในพื้นที่ต้นแบบฯ ไม่มีสื่อการเรียนรู้ ที่เหมาะสม</p> <p>๓ คะแนน = ฐานการเรียนรู้/จุดเรียนรู้ ในพื้นที่ต้นแบบฯ มีสื่อการเรียนรู้ บางส่วน ต้องหรือควรปรับปรุง เพื่อให้มีความเหมาะสมต่อการส่งเสริมการ เรียนรู้และสภาพพื้นที่</p>	<p>๕</p>			

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	ค่า คะแนน	คะแนน ที่ได้	บันทึกข้อสังเกตที่พบจากการประเมิน
<p>๕. คะแนน = ฐานการเรียนรู้/จุดเรียนรู้ ในพื้นที่ต้นแบบฯ มีสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสร้างเสริมการเรียนรู้ได้จริงและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และความต้องการของผู้รับบริการ</p>	<p>๕. มีเครือข่ายครูพาทำ หรือวิทยากรประจำฐานเรียนรู้/จุดเรียนรู้ ในพื้นที่ต้นแบบฯ ในระดับชุมชนหรือพื้นที่ใกล้เคียง ครอบคลุมทุกด้านการเรียนรู้ที่จำเป็น (สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และบริบทชุมชน) และมีการเชื่อมโยง ๗ ภาคีการพัฒนา</p> <p>เกณฑ์การพิจารณาและใช้คะแนน</p> <p>○ คะแนน = ไม่มีเครือข่ายครูพาทำ หรือวิทยากรประจำฐานเรียนรู้/จุดเรียนรู้ ในพื้นที่ต้นแบบฯ ในระดับชุมชนหรือพื้นที่ใกล้เคียง</p> <p>๓ คะแนน = มีเครือข่ายครูพาทำ หรือวิทยากรประจำฐานเรียนรู้/จุดเรียนรู้ ในพื้นที่ต้นแบบฯ ในระดับชุมชนหรือพื้นที่ใกล้เคียง แต่ไม่ครอบคลุมทุกด้าน การเรียนรู้ที่จำเป็น (สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และบริบทชุมชน)</p> <p>๕ คะแนน = มีเครือข่ายครูพาทำ หรือวิทยากรประจำฐานเรียนรู้/จุดเรียนรู้ ในพื้นที่ต้นแบบฯ ในระดับชุมชนหรือพื้นที่ใกล้เคียง ครอบคลุมทุกด้าน การเรียนรู้ที่จำเป็น (สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และบริบทชุมชน) และเชื่อมโยง ๗ ภาคีการพัฒนาได้อย่างเหมาะสม</p>	๕		
<p>ด้านที่ ๓ ผลผลิตและผลตรวจวัด</p> <p>: Product</p> <p>(๒๐ คะแนน)</p>	<p>๑. มีผลผลิตที่พัฒนาเองได้ โดยมีความมั่นคงทางอาหาร และผลผลิตมีความปลอดภัย</p> <p>เกณฑ์การพิจารณาและใช้คะแนน</p> <p>○ คะแนน = ไม่มีผลผลิตที่เกิดจากแปลงพื้นที่ต้นแบบฯ ตามแนวทางการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล”</p> <p>๓ คะแนน = มีผลผลิตที่เกิดจากแปลงพื้นที่ต้นแบบฯ บ้าง แต่ผลผลิตหรือการผลิตรายังไม่มีความหลากหลาย ไม่สอดคล้องตามแนวทางการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบฯ ในรูปแบบ “โคก หนอง นา โมเดล” ต้องหรือควรปรับปรุง ซ่อมแซม</p>	๕		

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	ค่าคะแนน	คะแนนที่ได้	บันทึกข้อสังเกตที่พบจากการประเมิน
	<p>เสริมหรือเพิ่มเติมผลผลิตใหม่แปลงพื้นที่ต้นแบบฯ ให้หลากหลาย เหมาะสม และสอดคล้องศักยภาพของแปลง</p> <p>๕ คะแนน = มีผลผลิตที่เกิดจากแปลงพื้นที่ต้นแบบฯ ตามแนวทางการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” หลากหลาย ต่อเนื่อง และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่</p>	๕		
	<p>๒. มีการแปรรูปผลผลิตจากแปลงพื้นที่ต้นแบบฯ และมีการจัดจำหน่ายผลิตรัฐในตลาดต่าง ๆ</p> <p>เกณฑ์การพิจารณาและให้คะแนน</p> <p>๐ คะแนน = ไม่มีการแปรรูปผลผลิตที่ได้จากแปลงพื้นที่ต้นแบบฯ</p> <p>๓ คะแนน = มีการแปรรูปผลผลิตที่ได้จากแปลงพื้นที่ต้นแบบฯ และการจัดจำหน่ายผลิตรัฐในตลาดต่าง ๆ ไม่ต่อเนื่อง</p> <p>๕ คะแนน = มีการแปรรูปผลผลิตที่ได้จากแปลงพื้นที่ต้นแบบฯ และการจัดจำหน่ายผลิตรัฐในตลาดต่าง ๆ สม่ำเสมอ ต่อเนื่อง และเกิดรายได้เพิ่ม</p>	๕		
	<p>๓. มีการออมและการแบ่งปัน เช่น การออมเมล็ดพันธุ์ การออมผลผลิต อาทิ ข้าว ไข่ ไก่ เป็ด และพันธุ์ไม้ การตั้งกลุ่มออมทรัพย์ฯ หรือการแบ่งปันอาหาร หรือเมล็ดพันธุ์ให้กับกลุ่มประชาชน ครัวเรือนยากจน เป็นต้น</p> <p>เกณฑ์การพิจารณาและให้คะแนน</p> <p>๐ คะแนน = ไม่มีกิจกรรมด้านการออมและการแบ่งปันของแปลงพื้นที่ต้นแบบฯ กับเครือข่ายพื้นที่ต้นแบบฯ และชุมชน</p> <p>๓ คะแนน = มีกิจกรรมด้านการออมและการแบ่งปันของแปลงพื้นที่ต้นแบบฯ กับเครือข่ายพื้นที่ต้นแบบฯ และชุมชน แต่ไม่หลากหลาย ไม่ต่อเนื่อง</p> <p>๕ คะแนน = มีกิจกรรมด้านการออมและการแบ่งปันของแปลงพื้นที่ต้นแบบฯ กับเครือข่ายพื้นที่ต้นแบบฯ และชุมชนในรูปแบบหลากหลาย ต่อเนื่อง สามารถกระจายในครัวเรือน รวมถึงการส่งเสริมการออมอย่างเป็นรูปธรรม</p>	๕		

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	ค่าคะแนน	คะแนนที่ได้	บันทึกข้อสังเกตที่พบจากการประเมิน
<p>ด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ : Promotion (๑๕ คะแนน)</p>	<p>๔. มีการรวมกลุ่มสนใจ กลุ่มกิจกรรม หรือกลุ่มที่มีปัญหาเฉพาะด้าน ในลักษณะคลัสเตอร์ (Cluster) เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล เชื่อมโยงและร่วมกัน พัฒนาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ</p> <p>เกณฑ์การพิจารณาและให้คะแนน</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ คะแนน = ไม่มีการรวมกลุ่มสนใจ ๓ คะแนน = มีการรวมกลุ่มสนใจ แต่ยังไม่เป็นกิจลักษณะหรือเป็นทางการ ๕ คะแนน = มีการรวมกลุ่มสนใจ ที่มีการกำหนดแนวทางการทำงาน อย่างเป็นกิจจะลักษณะหรือเป็นทางการ และมีผลการดำเนินงานเป็นรูปธรรม 	๕		
	<p>๑. มีช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์จากแปลงพื้นที่ต้นแบบฯ ในชุมชน เช่น ตลาดโมบิลิตี้ รถพุ่มพวง/รถเร่รถออกชุมชน เช่น ตลาดระดับอำเภอ/จังหวัด หรือตลาดออนไลน์</p> <p>เกณฑ์การพิจารณาและให้คะแนน</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ คะแนน = ไม่มีช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์จากแปลงพื้นที่ต้นแบบฯ ๓ คะแนน = มีช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์จากแปลงพื้นที่ต้นแบบฯ เฉพาะในชุมชน ๕ คะแนน = มีช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์จากแปลงพื้นที่ต้นแบบฯ ทั้งในชุมชน นอกชุมชน และตลาดออนไลน์ 	๕		
	<p>๒. มีการตลาดที่เชื่อมโยงเครือข่าย OTOP และ/หรือ บริษัท ประชากรัฐวิสาหกิจจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด</p> <p>เกณฑ์การพิจารณาและให้คะแนน</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ คะแนน = ไม่มีการตลาดที่เชื่อมโยงเครือข่าย OTOP และ/หรือ บริษัท ประชากรัฐวิสาหกิจจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด ๓ คะแนน = มีการตลาดที่เชื่อมโยงเครือข่าย OTOP และ/หรือ บริษัท ประชากรัฐวิสาหกิจจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด แต่การดำเนินงานยังไม่เป็นกิจลักษณะหรือรูปธรรม 	๕		

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	ค่า คะแนน	คะแนน ที่ได้	บันทึกข้อสังเกตที่พบจากการประเมิน
	<p>๕ คะแนน = มีการตลาดที่เชื่อมโยงเครือข่าย OTOP และ/หรือ บริษัทผู้ประกอบการมีผลิตภัณฑ์ (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด และเครือข่ายอื่น ๆ โดยมีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่เป็นลักษณะหรือรูปแบบ และมีรายได้เพิ่มขึ้น</p>	๕		
	<p>๓. มีการเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ Offline/Online/Mass Media</p> <p>เกณฑ์การพิจารณาและให้คะแนน</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ คะแนน = ไม่มีการเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ๓ คะแนน = มีการเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ จำนวน ๑ - ๒ ช่องทาง/เดือน ๕ คะแนน = มีการเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ จำนวน เท่ากับหรือมากกว่า ๓ ช่องทาง/เดือน 	๕		
<p>ด้านการบริหาร</p> <p>(๑๐ คะแนน)</p>	<p>๑. การกำหนดโครงสร้างการบริหารงาน ระเบียบข้อบังคับหรือแนวทางการปฏิบัติงาน และแผนการดำเนินงานด้านต่าง ๆ เพื่อก้าวสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีคุณภาพ</p> <p>เกณฑ์การพิจารณาและให้คะแนน</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ คะแนน = ไม่มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานฯ ๓ คะแนน = มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานฯ แต่ยังไม่เป็นระบบ และเป็นรูปธรรม ๕ คะแนน = มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานและแนวทางการขับเคลื่อนพื้นที่ต้นแบบได้อย่างเป็นรูปธรรม 	๕		<p>หลักฐานเชิงประจักษ์ คือ สถิติการเข้ามาเรียนรู้ หรือใช้ประโยชน์จากพื้นที่ต้นแบบฯ</p>
	<p>๒. มีผู้สนใจมาศึกษาเรียนรู้เป็นประจำทุกเดือน และบริหารจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>เกณฑ์การพิจารณาและให้คะแนน</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ คะแนน = ไม่มีผู้สนใจมาศึกษาเรียนรู้ 	๕		

นิยามศัพท์

พื้นที่ต้นแบบฯ หมายถึง พื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” แบ่งเป็น

๑. พื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Community Lab Model for Quality of Life : CLM) ระดับตำบล
๒. พื้นที่ครัวเรือนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Household Lab Model for Quality of Life : HLM) ระดับครัวเรือน

พื้นที่ “โคก” หมายถึง พื้นที่ที่มีการถมดินและถมสูงกว่าปกติของแปลง ตามความต้องการ ในการใช้ประโยชน์ และความเหมาะสมกับขนาดที่ดิน มีขนาดในช่วง ๒๐ - ๖๐ % ของพื้นที่ดินทั้งหมด ความสูงและความกว้าง ตำแหน่งที่ตั้ง ตามภูมิสังคมและการใช้งาน เช่น การป้องกันน้ำท่วม คั้นนาทองคำ ฯลฯ อาจใช้ดินที่ได้จากการขุดหนองน้ำในพื้นที่ เป็นพื้นที่จัดเตรียมไว้สำหรับ

๑. ทำการเกษตรสำหรับปลูกพืช ชนิดต่าง ๆ ทั้งอายุสั้นและยืนต้น ในรูปแบบแปลง ปลูกพืชสวน เพื่อทำการเกษตรหรือวนเกษตร เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการปลูกพืช ๕ ระดับ หรือ ป่า ๓ อย่างประโยชน์ ๔ อย่าง
๒. สร้างที่อยู่อาศัย ทั้งชั่วคราวและถาวร
๓. ทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นโรงเรียนเพื่อใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ และสนับสนุนคุณภาพชีวิตครัวเรือน เช่น โรงเรียนสัตว ยุงฉาง โรงเรียนวิศุค เป็นต้น

พื้นที่ “หนอง” หมายถึง พื้นที่ในการใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการน้ำ เพื่อการกักเก็บน้ำ สร้างความชุ่มชื้นในพื้นที่สำหรับพืชและสัตว์เลี้ยงให้เพียงพอตลอดทั้งปี มีลักษณะดังนี้

๑. รูปทรงอิสระหรือรูปแบบอื่นตามความเหมาะสมกับที่ดินตามการใช้ประโยชน์ในการทำเกษตร ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และความลึก ที่เหมาะสมกับสภาพดิน ประเภทดิน บริบทพื้นที่และภูมิสังคม รวมทั้งสร้างรูปแบบ การกระจายน้ำสร้างความชุ่มชื้นให้กับพื้นที่ได้
๒. ขนาดที่เหมาะสมในการจัดสร้างหนองน้ำ ขนาดตามที่ครัวเรือนคำนวณปริมาณน้ำใช้ได้เพียงพอโดยเจ้าของแปลงหรือผู้มีประสบการณ์การใช้น้ำเพื่อประกอบอาชีพเกษตรในพื้นที่เป็นผู้พิจารณา

พื้นที่ “นา” หมายถึง พื้นที่ราบหรือพื้นที่ว่างในรูปแบบต่าง ๆ สามารถส่งน้ำสร้างความชุ่มชื้นเพื่อทำการเกษตรได้ ขนาดช่วง ๒๐ - ๖๐ % ของพื้นที่ทั้งหมด สำหรับการใช้น้ำด้านเกษตรตามภูมิสังคมและความต้องการของครัวเรือนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ทำนาข้าว ทำแปลงผัก พืชสมุนไพร แปลงไม้ดอก พืชไร่ พืชสวน หรืออื่น ๆ

การปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง หมายถึง การปลูกไม้ที่ได้ประโยชน์ในตัวเอง ประโยชน์ของป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง ได้แก่

“พอกิน” คือ การปลูกต้นไม้กินได้ รวมทั้งใช้เป็นยาสมุนไพร ไม้ในกลุ่มนี้ เช่น แคน มะรุยม ทูเรียน สะตอ ผักหวาน ผาง แห้ม กล้วย พักข้าว ไม้ผลต่าง ๆ เป็นต้น

“พอใช้” คือ การปลูกต้นไม้ให้เป็นป่าไม้ สำหรับทำเครื่องใช้สอยในครัวเรือน อาทิ ทำฟืน เผาถ่าน ทำงานหัตถกรรม หรือนำมาขายชักล้าง ไม้ในกลุ่มนี้ เช่น มะค่าดีควาย หวาย ใผ่ หมี่เหม็น เป็นต้น

“พอลอย” คือ การปลูกต้นไม้ที่ใช้เนื้อไม้และไม้เชิงเศรษฐกิจให้เป็นป่า ไม้กลุ่มนี้เป็นไม้อายุยืนเพื่อใช้สร้างบ้าน ทำเครื่องเรือน ต้นไม้กลุ่มนี้ เช่น ตะเคียนทอง ยางนา สัก พะยูง พะยอม เป็นต้น

“พอร์มเยิน” คือ ประโยชน์อย่างอื่นที่ ๔ ที่เกิดจากการปลูกป่า ๓ อย่าง จะช่วยฟื้นฟูปฐมนิเวศดินและน้ำให้กลับมาอุดมสมบูรณ์ รมรื่น และฉ่ำเย็นขึ้นมา

การปลูกป่า ๕ ระดับ เป็นการสร้างระบบนิเวศให้สิ่งมีชีวิตได้เกื้อกูลกัน ตั้งแต่จุลินทรีย์ที่ทำหน้าที่ช่วยย่อยสลายซากพืชซากสัตว์ ใบไม้จากต้นไม้ใหญ่ที่ร่วงลงมาจะทับถมกลายเป็นปุ๋ยของพืช ดินก็จะมีควมอุดมสมบูรณ์ ดังนี้

ไม้สูง : จะมีความสูงจากพื้นดินตั้งแต่ ๒๔๐ ซม. ขึ้นไป เป็นไม้ที่ใช้ปลูกเพื่อเป็นร่มเงา ไม้ยืนต้น ไม้เศรษฐกิจ ช่วยรักษาระบบนิเวศ เช่น ตะเคียน ยางนา เต็ง รัง มะค่า มะฮอกกานี ประดู่ ต้น สัก พยูง เป็นต้น

ไม้กลาง : จะมีความสูงจากพื้นดินไม่เกิน ๑๘๐ ซม. เป็นไม้ที่มีความสูงเป็นรองกลุ่มไม้ยืนต้น เช่น สะเดา ขี้เหล็ก มะขาม มะกรูด มะนาว มะพร้าว ส้มโอ ขนุน ทูเรียน มะม่วง ดอกแค กล้วย ชะอม พืชไร่ พืชสวน ทุกชนิด เป็นต้น

ไม้เตี้ย : จะมีความสูงจากพื้นดินไม่เกิน ๔๕ ซม. เป็นต้นไม้ที่มีทรงพุ่มเตี้ย เช่น พริก มะเขือ กะเพรา ตะไคร้ ข้าว ฟ้า ทะลายโจร ทานตะวัน ไม้ดอก พืชสมุนไพรต่าง ๆ เป็นต้น

ไม้เรี่ยดิน : จะมีความสูงจากพื้นดินไม่เกิน ๓๐ ซม. ประโยชน์ของไม้คลุมดิน คือ ยึดหน้าดินเอาไว้ไม่ให้พังทลาย เวลาโดนน้ำพัด ลดความร้อนระอุของดิน เช่น บวบ น้ำเต้า ถั่ว แตง มะระ ตำลึง ผักบุ้ง พืชผักต่าง ๆ เป็นต้น

ไม้หัวใต้ดิน : เป็นไม้ที่มีหัวอยู่ใต้ดิน/หัวฝังดิน เช่น ขิง ข่า หัวหอม กระเทียม สายบัว เผือก มัน ถั่วลิสง เป็นต้น

หลักกิจกรรมธรรมชาติ คือ หลักการพื้นฐานในการจัดการดิน น้ำ ป่า และทรัพยากรธรรมชาติ ที่เน้นความเข้าใจเพื่อสร้างความสมดุลของระบบนิเวศเลียนแบบธรรมชาติ ใช้ในการจัดการพื้นที่ แก้ปัญหาและป้องกัน น้ำท่วม น้ำแล้ง สร้างป่า พัฒนาคนด้านชีวิต จิตใจ และพัฒนาสังคมแห่งการแบ่งปันตามวิถีพอเพียง แบ่งเป็น ๑๐ ขั้นตอน ดังนี้

๑. **การจัดการกลุ่ม** สำรวจพื้นที่ แบ่งหน้าที่ แบ่งคน สร้างความสามัคคี > เริ่มจากการสำรวจพื้นที่เพื่อให้รับรู้บริบทของพื้นที่ทั้งเรื่อง ดิน น้ำ ลม ไฟ เช่น ทิศทางของแสง และทิศทางของลม เป็นต้น จากนั้นจึงแบ่งงาน แบ่งคน ทำให้เกิดความเข้าใจและความรักสามัคคีของทีมงาน โดยมีเป้าหมายเดียวกันในการพัฒนาพื้นที่

๒. **การเตรียมพื้นที่** > ขุดปรับพื้นที่ให้เรียบร้อย โดยออกแบบให้สามารถเก็บกักน้ำได้ด้วยการขุดหนอง คลอง ไล่ไก่ และทำฝาย ทำทางเดินและสะพาน แล้วปรับพื้นที่ให้พร้อมสำหรับการเพาะปลูก โดยใช้วัสดุที่หาได้ในพื้นที่เพื่อให้เกิดกลมกลืนกับธรรมชาติ

๓. **ปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง แบบป่า ๕ ระดับ** > ปลูกป่า ๓ อย่าง คือ ไม้ใช้สอย ไม้กินได้ และไม้เศรษฐกิจ เพื่อสร้างประโยชน์ ๔ อย่าง คือ พอกิน พอใช้ พออยู่ และพอร์มเยิน ด้วยการปลูกไม้ ๕ ระดับ ได้แก่ ไม้สูง ไม้กลาง ไม้เตี้ย/ไม้เลื้อยเรี่ยดิน และไม้หัวใต้ดิน

๔. **ปลูกแฝก อนุรักษ์ดินและน้ำ** > การปลูกหญ้าแฝกมีประโยชน์ในการป้องกันการพังทลายของหน้าดิน เพราะรากของหญ้าแฝกมีความยาวหลายเมตรทำให้สามารถยึดเหนี่ยวดินได้ดี อีกทั้งยังทำให้เกิดการถ่ายเทอากาศลงไปในดินชั้นล่าง ทำให้ดินร่วนซุย เกิดความชื้น และมีจุลินทรีย์หลากหลายชนิด

๕. **ปลูกดอกไม้ เพื่อบริหารแมลง** > เมื่อเราอนุรักษ์แมลงหลากหลายชนิด ก็จะทำให้เกิดการเกื้อกูลในระบบนิเวศ โดยใช้ธรรมชาติควบคุมธรรมชาติ ด้วยการใช้ตัวห้ำ ตัวเบียน ในการควบคุมแมลงศัตรูพืช

๖. **การหมักดินด้วยฟางหรือเศษใบไม้แห้ง** > หมักดินด้วยฟางข้าว ใบไม้ หรือหญ้าหลากหลายชนิด ยิ่งมากชนิดยิ่งดี โดยในช่วงที่อากาศแห้งแล้งให้หมักหนาหนึ่งฝ่ามือแนวตั้ง ส่วนในฤดูฝนที่อากาศมีความชื้นมากอยู่แล้วให้หมักหนาหนึ่งฝ่ามือแนวนอน

๗. การเลี้ยงดินใส่ปุ๋ยอินทรีย์ “แห้งขาม-น้ำขาม”

“เลี้ยงดิน ให้ดินเลี้ยงพืช” ดินที่ไม่มีชีวิตต้องฟื้นฟูด้วยการให้อาหารดินด้วยการผสมปุ๋ยหมัก เป็นการเลียนแบบชีววิถีที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เรียกว่า “แห้งขาม” ด้วยการใส่ปุ๋ยจากธรรมชาติมาโรยใส่พางที่เราห่มไว้ แล้วตามด้วยปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพที่เรียกว่า “น้ำขาม” ด้วยน้ำหมักสมุนไพรรส ๗ รส ซึ่งรสที่ใช้มากในภาคเกษตรคือ สมุนไพรรสจืด เพราะสามารถช่วยชำระล้างสารพิษในดินและน้ำ ช่วยให้จุลินทรีย์เจริญเติบโตและช่วยย่อยสลายซากพืชซากสัตว์ให้กลายเป็นปุ๋ยได้อย่างดี ดินก็จะดีขึ้น

๘. การท่องคาถาเลี้ยงดิน > เป็นหลักการในการปฏิบัติเพื่อฟื้นฟูดิน เพื่อต่อยอดให้ปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ “เลี้ยงดิน ให้ดินเลี้ยงพืช” “Feed the soil and let the soil feed the plant.” (อังกฤษ) “เจียมได้ ออยได้ เจียมตะนา” (ขอม) “เลี้ยงเหะ ฮิดเหะ เลี้ยงละชีว”(ซอง) “เลี้ยงแม่ธรณี ให้แม่ธรณีเลี้ยงแม่โพสพ”

๙. ศิลปะ ความสวยงาม ความเรียบร้อยของแปลง > นอกจากเราจะใช้ประโยชน์จากพื้นที่ในด้านกิจกรรมธรรมชาติแล้ว พื้นที่ของเราควรมีความสวยงามเพื่อจรรโลงจิตใจด้วย โดยเริ่มจากการออกแบบที่เป็นสัดส่วน จัดแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมทั้งการใช้อาศัยพักพิงรวมทั้งพักผ่อนหย่อนใจ การดูแลพื้นที่ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยอย่าปล่อยให้รกเพื่อให้ปลอดภัยจากสัตว์ร้าย โดยหมั่นตัดแต่งกิ่งที่รกรอกเพื่อให้เข้าถึงดูแลได้ง่าย ไม่บดบังกัน เพื่อให้ต้นไม้ได้รับแสงแดด เจริญเติบโต และให้ผลผลิตได้อย่างเต็มที่

๑๐. การจัดเก็บอุปกรณ์ ล้างทำความสะอาด จัดวางให้เป็นระเบียบ > อุปกรณ์การเกษตรนับเป็นเครื่องทุ่นแรงสำหรับการกิจกรรมที่ทำให้ได้งานที่มีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็น จอบ เสียม พลั่ว บั้งก็ และอื่น ๆ ให้ทำความสะอาดอุปกรณ์ทุกครั้งหลังใช้งาน หากชำรุดก็ควรซ่อมแซม และการจัดเก็บให้เป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อที่จะได้หยิบใช้ได้ง่าย และปลอดภัยไม่เกิดอันตราย

ทั้งนี้ หลักการทั้ง ๑๐ ข้อนี้เป็นแนวทางในการ “ตรวจแปลง” แต่ไม่ได้หมายความว่าต้องทำทุกข้อ ให้เลือกทำตามความเหมาะสมของสภาพภูมิศาสตร์และสังคมศาสตร์ของแต่ละพื้นที่

ฐานเรียนรู้ ๕ ฐาน ในพื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (Community Lab Model for Quality of Life : CLM) ระดับตำบล ประกอบด้วย

๑. ฐานการเรียนรู้กิจกรรมธรรมชาติ
๒. ฐานการเรียนรู้คนหัวเห็ด
๓. ฐานการเรียนรู้คนเอาถ่าน
๔. ฐานการเรียนรู้คนรักแม่ธรณี
๕. ฐานการเรียนรู้คนติดดิน
๖. ฐานการเรียนรู้คนรักน้ำ
๗. ฐานการเรียนรู้คนรักแม่โพสพ
๘. ฐานการเรียนรู้คนมีไฟ
๙. ฐานการเรียนรู้คนนาทองคำ

“ความมั่นคงทางอาหาร” ตามความหมายขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nation - FAO) หมายถึง สถานการณ์ที่ทุกคนในทุกเวลา สามารถเข้าถึงอาหารได้ ทั้งด้านกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ อย่างพอเพียง ปลอดภัย มีคุณค่าทางโภชนาการ และตรงกับสนิยมของตนเอง เพื่อการมีสุขภาพที่ดี

เกณฑ์ประเมินศักยภาพพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” ปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๖

(เป็นเพียงตัวอย่าง สามารถปรับเปลี่ยนตามข้อเท็จจริงของพื้นที่
ตัวหนังสือสีแดง คือให้กรอก หรือพิจารณาตามความเหมาะสม)

การถอดบทเรียน Best Practice ความสำเร็จ

การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล”

แปลงผู้เข้าร่วมโครงการ ..... หมู่ที่..... ตำบล.....

อำเภอ..... จังหวัดสระแก้ว

ขนาดพื้นที่ ( ) HLM พื้นที่.....ไร่ ( ) CLM พื้นที่.....ไร่

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

๑. วิธีการ/ขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

๑. จัดตั้งกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” ส่งการเป็นศูนย์เรียนรู้ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน ส่งเสริมสนับสนุนให้คำปรึกษา แนะนำ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างเป็นรูปธรรม

๒. ประเมินศักยภาพพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” เพื่อวิเคราะห์ความพร้อมและความสามารถในการเป็นศูนย์เรียนรู้ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๓. วิเคราะห์และจัดทำแผนการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ต้นแบบฯ ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพปัญหา ความต้องการและความพร้อมของพื้นที่ เพื่อให้สามารถเป็นศูนย์การเรียนรู้หรือแหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิต มีคุณภาพ และขีดความสามารถในการส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนในชุมชนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีได้ อย่างเป็นรูปธรรม และเป็นศูนย์เรียนรู้ต้นแบบด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีศักยภาพ และสามารถขยายผลการปฏิบัติสู่พื้นที่โดยรอบ โดยคำนึงถึงโอกาสในการต่อยอด ขยายผลและความคุ้มค่า

กลยุทธ์การพัฒนา

๑) การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ : Place ดำเนินการภายใต้ ๓ หลักการ ประกอบด้วย ช่อม เสริมสร้าง

๒) การพัฒนากลไกและเครือข่าย : People ประกอบด้วย ครูพาทำ คลัสเตอร์ เขียวชน โคก หนอง นา

๓) การพัฒนาผลผลิตและผลิตภัณฑ์ : Product ประกอบด้วย

ผลผลิตปลอดภัย หมายถึง การสร้างความมั่นคงทางอาหารเพื่อการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน โดย

▶ สร้างเกษตรปลอดภัย/เกษตรอินทรีย์

▶ สร้างกระแส “โคก หนอง นา แหล่งอาหารเพื่อสุขภาพ เสริมสร้างภูมิคุ้มกัน”

ออมและแบ่งปัน หมายถึง การเสริมสร้างความมั่นคงทางสังคมเพื่อการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน โดย

▶ ส่งเสริมธนาคารเมล็ดพันธุ์ ธนาคารผลผลิต

▶ ส่งเสริมการออม หรือจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต การรณรงค์เพิ่มสมาชิก

และเพิ่มเงินสัจจะ

▶ ส่งเสริมการแบ่งปันกันเอง/ครัวเรือนยากจน/กลุ่มเปราะบาง เช่น ผลผลิต เมล็ดพันธุ์
แปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ หมายถึง การเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจเพื่อการ
พึ่งตนเองอย่างยั่งยืน โดยการ

▶ ส่งเสริม ๑ พื้นที่ครัวเรือนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (HLM) ให้มี ๑ ผลผลิต
สู่ตลาด

▶ ส่งเสริม ๑ พื้นที่เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (CLM) ให้มี ๑ ผลิตภัณฑ์
OTOP

▶ ส่งเสริมการอนุรักษ์และสร้างมูลค่าเพิ่มให้อาหารพื้นถิ่น

▶ สร้างคลังสต็อก หรือเครือข่ายผลผลิต แปรรูป และการตลาด

๔) การส่งเสริมการตลาด : Promotion หมายถึง การส่งเสริมการตลาดและจัดจำหน่าย ผลผลิต
และผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ต้นแบบและพื้นที่ใกล้เคียง ใน ๓ ระดับ ได้แก่ ระดับชุมชน ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด
ระดับประเทศ (ดูตามข้อเท็จจริงของพื้นที่เป้าหมายว่าถึงระดับประเทศหรือไม่)

๕) ขยายผลและเผยแพร่ : Pass on Perfect หมายถึง การขยายผลการดำเนินงานและการ
เสริมสร้างการรับรู้ให้เกิดผลเป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณะในวงกว้าง โดยการ

๔. พัฒนาศักยภาพพื้นที่ต้นแบบฯ ตามแนวทางและแผนปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ต้นแบบ
ที่กำหนด

๕. กำกับ ติดตาม ให้คำปรึกษาแนะนำ และถอดบทเรียนความสำเร็จการพัฒนาศักยภาพพื้นที่
ต้นแบบฯ

๖. ประเมินผล สรุปและรายงานผลการดำเนินงานการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ต้นแบบ

๒. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ

จาก ๗ ภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคศาสนา ภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาคประชา
สังคม ภาคสื่อมวลชน หรือจากภาคีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

ชื่อหน่วยงาน สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ (ภาครัฐ) เกี่ยวข้องในเรื่อง สนับสนุนส่งเสริมการพัฒนา
พื้นที่ต้นแบบ แนวคิด ทฤษฎี และแนวทางการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ที่มีชีวิต (ดูตามข้อเท็จจริงของพื้นที่)

ชื่อหน่วยงาน องค์การบริหารส่วนตำบล..... (ภาครัฐ) เกี่ยวข้องในเรื่อง สนับสนุนด้าน
งบประมาณ บุคลากรในการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ (ดูตามข้อเท็จจริงของพื้นที่)

ชื่อหน่วยงาน สำนักงานเกษตรอำเภอ (ภาควิชาการ) เกี่ยวข้องในเรื่อง การพัฒนาพื้นที่ตามหลัก
กลไกกรรมธรรมชาติ ผลผลิตปลอดภัย ส่งเสริมความรู้ภาควิชาการการเกษตร

ชื่อหน่วยงาน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ (ภาควิชาการ) เกี่ยวข้องในเรื่อง การพัฒนาสินค้าประเภท
อาหารให้ ปลอดภัย ข้อเสนอแนะด้านสาธารณสุข

ชื่อหน่วยงาน วัด..... (ภาคศาสนา) เกี่ยวข้องในเรื่อง การบูรณาการตามแนวทาง
วัด ประชา รัฐ สร้างสร้าง การใช้หลัก “บวร” ใช้หลักศาสนาในการพัฒนาพื้นที่ เพื่อการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ชื่อหน่วยงาน ผู้ใหญ่บ้าน, ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน, อาสาพัฒนาชุมชน..... (ภาคประชาชน)
เกี่ยวข้องในเรื่อง การเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ (ดูตามข้อเท็จจริงของพื้นที่)

ชื่อหน่วยงาน โรงงาน...../บริษัท...../ร้าน...../เจ้าของตลาด..... (ภาคเอกชน)
เกี่ยวข้องในเรื่อง เป็นช่องทางการตลาด จำหน่ายผลผลิต (ดูตามข้อเท็จจริงของพื้นที่)

ชื่อหน่วยงาน กองทุนหมู่บ้าน...../กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน..... (ภาคประชาสังคม)
เกี่ยวข้องกับเรื่อง สนับสนุนเงินทุนในการพัฒนาพื้นที่ จากการจัดสรรผลกำไรจากการดำเนินงาน (ดูตาม
ข้อเท็จจริงของพื้นที่)

ชื่อหน่วยงาน กองทุนหมู่บ้าน...../กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน..... (ภาคประชาสังคม)
เกี่ยวข้องกับเรื่อง สนับสนุนเงินทุนในการพัฒนาพื้นที่ จากการจัดสรรผลกำไรจากการดำเนินงาน (ดูตาม
ข้อเท็จจริงของพื้นที่)

ชื่อหน่วยงาน คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน/ตำบล (ภาคประชาสังคม) เกี่ยวข้องในเรื่อง การมี
ส่วนร่วมในการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ (ดูตามข้อเท็จจริงของพื้นที่)

ชื่อหน่วยงาน สถานีวิทยุกระจายเสียงชุมชน...../ (ภาคสื่อมวลชน) เกี่ยวข้องในเรื่อง การมีส่วนร่วม
ในการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ (ดูตามข้อเท็จจริงของพื้นที่)

๓. ผลสำเร็จ/ผลที่ได้รับ (เช่น นำเสนอผลงาน ๕ P ครบใส่ภาพกิจกรรมประกอบ ถ้ามี ให้ดูตาม โมเดล โคก
หนอง นา สระแก้ว ที่จัดส่งไป)

๑. การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ (Place) ได้แก่.....

๒. การพัฒนาพื้นที่กลไกและเครือข่าย (People) ๗ ภาคส่วน ได้แก่.....

๓. การพัฒนาผลิตผล/ผลิตภัณฑ์ (Product) ได้แก่.....

๔. การพัฒนาช่องทางการตลาด (Promotion) ได้แก่ โรงงาน....., ร้านค้าชุมชน จำนวน .....ร้าน
, ตลาดนัดชุมชน.....แห่ง, ตลาดนัด คนไทย ยิ้มได้.....แห่ง, ตลาดออนไลน์ ได้แก่ ไลน์, Facebook (ดูตาม
ข้อเท็จจริงของพื้นที่)

๕. การเผยแพร่/ขยายผล (Pass on Perfect) ประกอบด้วย

การเผยแพร่

- มีผู้ศึกษาดูงาน จำนวน .....ครั้ง.....คน

- การจัดเวทีเสวนา จำนวน .....ครั้ง.....คน

- ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่

การขยายผล

- ยาวชน โคก หนอง นา .....คน

- การบูรณาการรูปแบบโดยใช้งบประมาณส่วนตัว.....ราย ได้แก่ นาย/นาง/นางสาว

..... บ้าน..... หมู่ที่.....ตำบล.....

ตัวอย่างพื้นที่ต้นแบบที่มีผลการดำเนินงานที่โดดเด่น

๑. ข้อมูลทั่วไป

- ชื่อเจ้าของแปลง/ที่อยู่ (ที่ตั้ง)

นางสาวม้วย สุครีพ หมู่ที่ ๗ บ้านไทรทอง ตำบลพระเพลิง อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกรมการพัฒนาชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ในการพัฒนาเป็นพื้นที่ศูนย์เรียนรู้ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” ขนาดพื้นที่ ๓ ไร่

๒. ข้อมูลฐานเรียนรู้ (กรณี CLM) หรือ จุดการเรียนรู้ (กรณี HLM)

- ระบุ ชื่อฐานเรียนรู้ หรือจุดเรียนรู้ ที่มีในแปลง

๑. ฐานเรียนรู้การปลูกผักไฮโดรโปนิกส์น้ำนิ่ง

๒. ฐานเรียนรู้การปลูกผักสวนครัว

๓. ฐานเรียนรู้การทำแซนวิสปลา

๔. ฐานเรียนรู้การเลี้ยงหอย (หอยเชอร์รี่สีทอง, หอยขม)

๕. ฐานเรียนรู้การทำปุ๋ยหมัก

๖. ฐานเรียนรู้การเลี้ยงไก่ (ไก่ไข่, ไก่พื้นบ้าน)

๗. ฐานเรียนรู้การเลี้ยงปลา

๘. ฐานเรียนรู้การเลี้ยงกบ (กบนา)

๙. ฐานเรียนรู้การห่มดิน

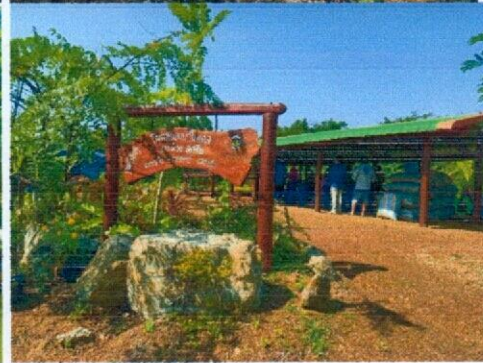
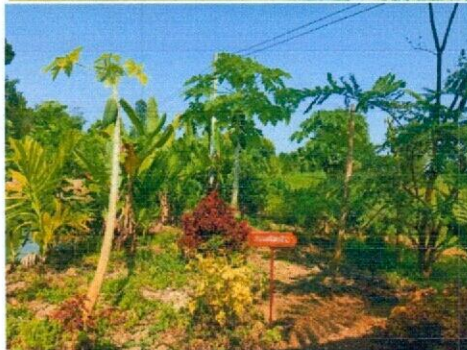
๓. องค์ความรู้ที่ถ่ายทอด

- ระบุ ความรู้ที่ถ่ายทอดให้ผู้สนใจ ซึ่งอาจจะมากกว่าความรู้ที่มีอยู่ในฐานเรียนรู้ หรือจุดเรียนรู้ ที่มีในแปลง

๑. การปลูกผักไฮโดรโปนิกน้ำนิ่ง
๒. การปลูกผักสวนครัว
๓. การทำแซนวิสปลา
๔. การเลี้ยงหอย (หอยเชอร์รี่ทอง, หอยขม)
๕. การทำปุ๋ยหมัก
๖. การเลี้ยงไก่ (ไก่ไข่, ไก่พื้นบ้าน)
๗. การเลี้ยงปลา
๘. การเลี้ยงกบ (กบนา)
๙. การห่มดิน
๑๐. การทอดผ้า รวมทั้งการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม
๑๑. การเผาถ่านด้วยถัง ๒๐๐ ลิตร

๔. ภาพกิจกรรม (อาจแทรกในเนื้อหา/แยกต่างหาก)

๑. การพัฒนาพื้นที่ ก่อนดำเนินการปรับพื้นที่ (ขุดโคก หนอง นา)

๖. การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ที่ร่วมบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จ

ศูนย์เรียนรู้แปลงนางสาวม้วย สุกรีพ เป็นครัวเรือนต้นแบบด้านการเกษตรแบบผสมผสาน มีการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ เป็นศูนย์เรียนรู้ที่มีชีวิต มีภาคีเครือข่ายที่ร่วมในการบริหารจัดการศูนย์ฯ ให้ประสบผลสำเร็จ ได้แก่

๑. ที่ทำการปกครองอำเภอเขาฉกรรจ์
๒. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเขาฉกรรจ์
๓. สำนักงานเกษตรอำเภอเขาฉกรรจ์
๔. ศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเขาฉกรรจ์
๕. สถานีอนามัยไทรทอง
๖. สำนักงานประมงอำเภอเขาฉกรรจ์
๗. สำนักงานปศุสัตว์อำเภอเขาฉกรรจ์
๘. องค์การบริหารส่วนตำบลพระเพลิง
๙. สำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดสระแก้ว
๑๐. สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสระแก้ว

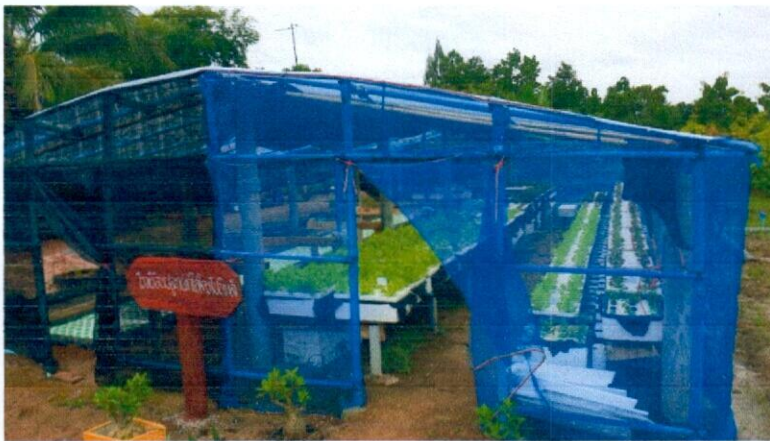
๗. ประชาชนในพื้นที่ นำองค์ความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันเกิดผลเป็นรูปธรรม

หลังการดำเนินงานพัฒนาพื้นที่เสร็จเรียบร้อยแล้ว ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมเอามื้อสามัคคีขึ้นจำนวน ๓ ครั้ง เพื่อเป็นการขยายผลการดำเนินงานของพื้นที่ การเปิดพื้นที่ให้ประชาชนเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งมีประชาชนที่เข้ามาเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ในศูนย์ฯ และนำไปปรับใช้ในครอบครัว เช่น

๓.๑ นายทีปต์ กองเงินกลาง ซึ่งเป็นเกษตรกรและผู้ประกอบการ OTOP ในตำบลหนองหว้า ได้นำความรู้ที่ได้ศึกษาดูงานจากแปลงนางสาวม้วย สุกรีพ มาปรับใช้ในพื้นที่ โดยการเลี้ยงปลา การทำแซนวิสปลา และการปลูกผัก โดยการสนับสนุนพันธุ์ปลาต่าง ๆ จากสำนักงานประมงอำเภอเขาฉกรรจ์

๓.๒ นายสาคร วงศ์โคกสูง ซึ่งเป็นนักพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ (นพต.) ที่อยู่ประจำแปลงพื้นที่ตำบลพระเพลิง ได้มีโอกาสเรียนรู้จากครูพาท่า (เจ้าของแปลง) และนำไปปรับใช้ในครัวเรือน

๓.๓ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเขาฉกรรจ์ นำความรู้เรื่องการปลูกผักไฮโดรโปนิกส์มาปรับใช้และปลูกด้านหลังสำนักงาน เป็นแหล่งศึกษาดูงานการปลูกผักไฮโดรอีกแห่งหนึ่ง

สำหรับประเทศไทย ได้มีการให้ความหมายของความมั่นคงทางอาหารไว้ในพระราชบัญญัติคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ว่า “ความมั่นคงทางอาหาร หมายถึง การเข้าถึงอาหารที่มีอย่างพอเพียงสำหรับการเข้าถึงของประชาชนในประเทศ อาหารมีความปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการ เหมาะสมตามความต้องการตามวัยเพื่อการมีสุขภาพที่ดี รวมทั้งการมีระบบการผลิตที่เกื้อหนุน รักษาความสมดุลของระบบนิเวศวิทยาและความมั่นคงของฐานทรัพยากรอาหารทางธรรมชาติของประเทศ ทั้งในภาวะปกติหรือเกิดภัยพิบัติ สาธารณภัยหรือการก่อการร้ายอันเกี่ยวเนื่องจากอาหาร”

แนวทางการสร้างความมั่นคงทางอาหาร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับครัวเรือน ทำได้โดยการ

๑. ปลูกพืชผักสวนครัวเพื่อใช้ประกอบอาหารในชีวิตประจำวัน เพื่อลดค่าใช้จ่ายประจำวันตามสภาพพื้นที่ของครัวเรือน
๒. เลี้ยงสัตว์ที่เป็นอาหารของครัวเรือน เช่น ไข่ เป็ดปลา กบ หรืออื่น ๆ ตามที่สภาพของพื้นที่แต่ละครัวเรือนจะทำได้
๓. แปรรูปผลิตผลในบ้านเพื่อเป็นการถนอมอาหารและใช้ประโยชน์ในครัวเรือนรูปแบบต่าง ๆ

.....